

Держава в Давньому Римі.

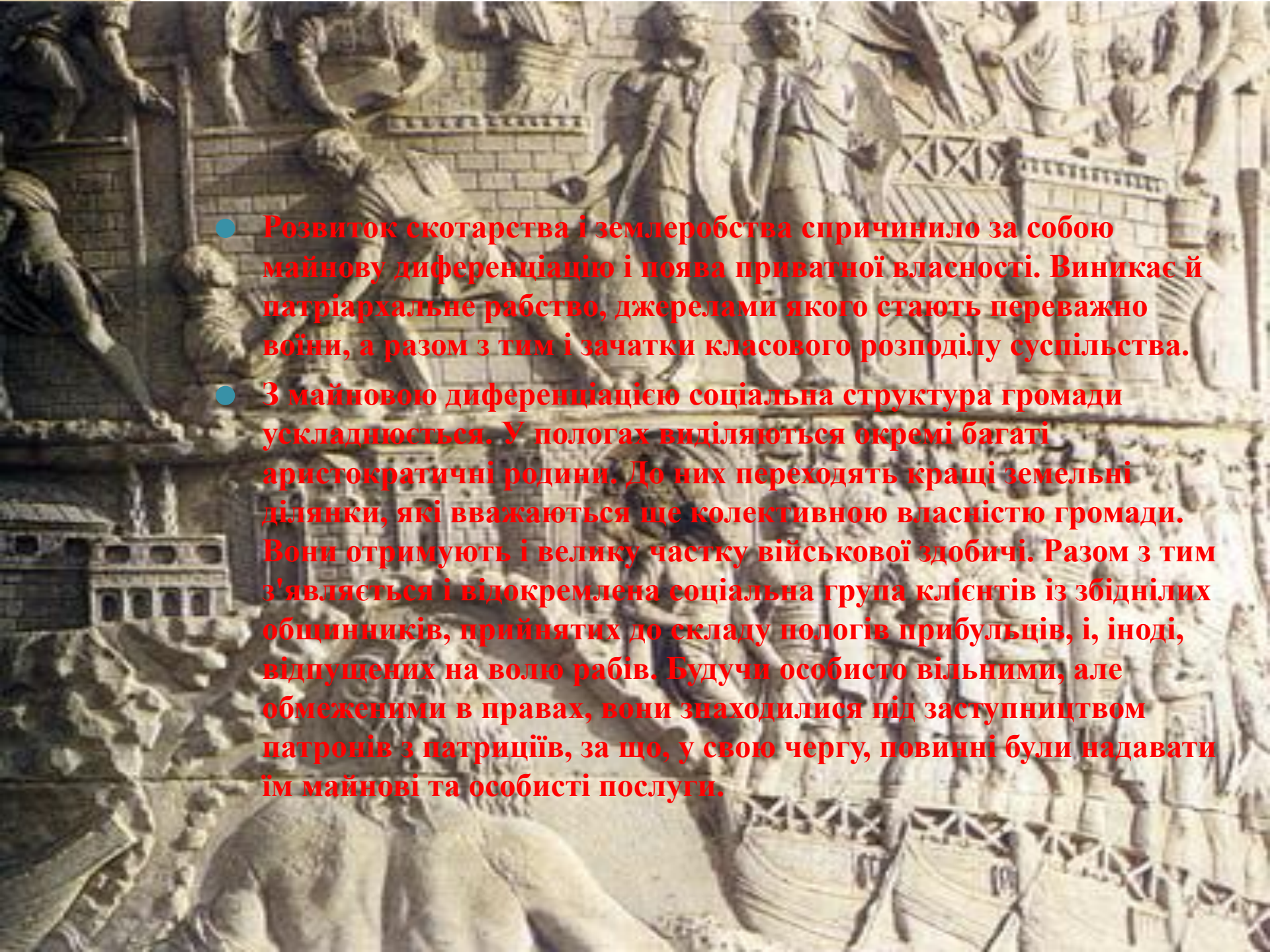

Підготувала
студентка I –го курсу
Попович Галина

Заснування Риму

- Час заснування міста Рима, яке історична традиція пов'язує з іменами легендарних Ромула і Рема і відносить до 753 році до н.е., характеризується процесами розкладання первіснообщинного ладу у племен, що влаштувалися біля річки Тібр. Об'єднання шляхом воїн трьох племен (подібне афінському сінойкізму) древніх латин, Сабіна та етрусків призвело до утворення в Римі громади (civitas). Члени найстаріших римських пологів називалися патриціями.

-
- **Розвиток скотарства і землеробства спричинило за собою майнову диференціацію і поява приватної власності. Виникає й патріархальне рабство, джерелами якого стають переважно воїни, а разом з тим і зачатки класового розподілу суспільства.**
 - **З майновою диференціацією соціальна структура громади ускладнюється. У пологах виділяються окремі багаті аристократичні родини. До них переходять кращі земельні ділянки, які вважаються ще колективною власністю громади. Вони отримують і велику частку військової здобичі. Разом з тим з'являється і відокремлена соціальна група клієнтів із збіднілих общинників, прийнятих до складу полонів прибульців, і, іноді, відпущених на волю рабів. Будучи особисто вільними, але обмеженими в правах, вони знаходилися під заступництвом патронів з патриціїв, за що, у свою чергу, повинні були надавати їм майнові та особисті послуги.**

● Все вільне населення Риму - і члени римських родів, і плебеї - було розділено на майнові розряди. У основу поділу було покладено розмір земельного наділу, яким володів чоловік (пізніше, з появою в IV ст. до н.е. грошей, була введена грошова оцінка майна); що володіє повним наділом входили в перший розряд, трьома четвертими від наділу - у другий і т. д. Крім того, з першого розряду була виділена особлива група громадян - вершники, а безземельні - пролетарі відокремлюватися в окремий, шостий розряд.

- В Римі поєднувалися аристократичні і демократичні риси, при суттєвому переважанні перших, що забезпечували привілейоване становище знатної багатії верхівки рабовласників. Це відбилося в повноваженнях та взаємовідносинах вищих державних органів. Ними були народні збори, сенат та магістратури. Хоча народні збори вважалися органами влади римського народу і були уособленням властивою полісом демократії, не вони переважно керували державою. Це робили сенат і магістрати - органи реальної влади нобілітету.

Сенат

- Сенат (лат. *senatus*, від *senex* — старий, рада старійшин) — один з найвищих державних органів в Стародавньому Римі.
- Виник з ради старійшин патриціанських родів в кінці царської епохи (біля VI століття до н. е.);
- Зі встановленням республіки сенат, разом з магістратами і народними зібраннями (коміціями) став істотним елементом суспільного життя. До складу сенату довічно входили колишні магістрати — таким чином, тут концентрувалися політичні сили і державний досвід Риму.
- Члени сенату ділилися на ранги відповідно до раніше займаних посад (консули, претори, еділи, трибуни, квестори). Під час дискусій сенатори отримували право голосу відповідно до цих рангів. На чолі сенату стояв найбільш заслужений, перший з сенаторів — принцепс (*princeps senatus*).
- В період республіки в ході станової боротьби плебеїв з патриціями (V—III вв. до н. е.) влада сенату була дещо обмежена на користь коміцій (народних зібрань).

● **Число сенаторів неодноразово змінювалось:**

- спочатку — 100
- за часів ранньої республіки (до 88 до н. е.) — 300
- з часів Сулли — 600
- при Цезарі — 900
- з часів Августа — знову 600
- в період пізньої античності (домінату) — 2000.
- Спочатку в Сенат входили тільки члени споконвічних римських родів(патриції), але з I століття до н. е. це право отримали і італіки, а за часів Імперії — навіть знатні провінціали.

- **S.P.Q.R.** — абрєвіатура латинської фрази «Senatus Populusque Romanus» («Сенат і громадяни Риму»), яку зображали на штандартах римських легіонів, і яка використовувалася в Римській республіці і Римської імперії. Було замінено на християнський символ лабарум Костянтином Великим
- В даний час використовується в гербі міста Рим, також зображена на багатьох міських будівлях і люках. У період Рісорджіменто дана абрєвіатура стала використовуватися в символіці відродженого Італійської держави; її можна зустріти на італійських плакатах Першої світової війни.

Римське право

- Джерела правових принципів і практики давніх римлян беруть початок від Законів Дванадцяти таблиць (449 р. до н. е.) та Кодифікації Юстиніана (530 р.). Римське право, що збереглося в Зведеннях Юстиніана, продовжувало діяти у Візантійській імперії та сформувало основу для подібних кодифікацій в Західній Європі. У найширшому своєму сенсі римське право використовувалося майже в усій Європі до кінця XVII ст.

- Основними розділами права Стародавнього Риму, зібраними в кодексах Юстиніана та Феодосія, були *Ius Civile*, *Ius Gentium*, та *Ius Naturale*. *Ius Civile* (цивільне право") було збіркою цивільних законів, суб'єктами його були громадяни Риму. Судочинством поміж римськими громадянами завідували міські претори (лат. *Praetores Urbani*). *Ius Gentium* («право народів») являло собою сукупність законів, суб'єктами яких виступали іноземці та їх відносини з римськими громадянами. Судову владу тут представляли претори іноземні (лат. *Praetores Peregrini*). *Ius Naturale* («природне право») містило в собі природні закони, тобто такі, що вважалися спільними для усього буття.

